

sygn. akt VII U 886/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

26 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 26 listopada 2021 r. na posiedzeniu niejawnym w Warszawie

odwołania S. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z 14 maja 2021 r., znak (...)

o emeryturę rolniczą

oddala odwołanie.

sygn. akt VII U 886/21

UZASADNIENIE

S. P. 15 czerwca 2021 r. wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 14 maja 2021 r. znak: (...) w przedmiocie odmowy przyznania prawa do emerytury rolniczej, wnosząc o zmianę decyzji poprzez przyznanie prawa do świadczenia. Odwołujący zarzucił błędne ustalenia w zakresie tego, że nie spełnił warunku 25 lat podlegania ubezpieczeniom rolniczym. Ubezpieczony uzasadnił to tym, że pracował w gospodarstwie rolnym od dziecka – codziennie wracał po szkole do domu i pracował z rodzicami, a jego praca polegała na sianiu, oraniu, żniwach, sianokosach, wypasie bydła, pracach gospodarskich i inwentarskich. Następnie ubezpieczony został powołany do wojska. W późniejszym okresie, nawet pracując zawodowo, m.in. w przedsiębiorstwach budowlanych odwołujący zawsze pomagał rodzicom w gospodarstwie, a następnie je przejął (k.3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu stanowiska wskazano, że zgodnie z art. 19 ust. 1 w zw. z art. 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do okresów podlegania ubezpieczeniom rolników zalicza się okresy: 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990; 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r., 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi. Do powyższych okresów nie zalicza się jednak okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Z tego względu nie uwzględniono ubezpieczonemu jako pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 16 roku życia okresów:

- 1) od 23 grudnia 1970 r. do 30 czerwca 1973 r., ponieważ odwołujący był w tym okresie uczniem Zasadniczej Szkoły (...) i okres ten został wskazany w świadectwie pracy z 11 stycznia 1979 r. jako okres zatrudnienia;
- 2) od 2 lipca 1973 r. do 2 stycznia 1979 r., od 22 stycznia 1979 r. do 25 marca 1980 r., od 9 czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1982 r., ponieważ w tym okresie odwołujący pracował zawodowo.

Organ rentowy wskazał, że ww. okresy nie mogły zostać uwzględnione, ponieważ S. P. pracował wówczas zawodowo i podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu. Okresy te zostały zaliczone odwołującemu do ustalenia

prawa do emerytury w systemie powszechnym. W spornych okresach źródło utrzymania odwołującego stanowiło wynagrodzenie za pracę, a nie praca na roli, tym samym ubezpieczony nie spełniał definicji domownika w świetle art. 2 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (k.4-7 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. P. urodził się (...) 1 września 1969 r. ubezpieczony rozpoczął naukę w Zasadniczej Szkole (...) i naukę w niej kontynuował do 20 czerwca 1973 r. W czasie wakacji odwołujący przez miesiąc (w lipcu) realizował praktyki zawodowe, które odbywały się w godzinach zbliżonych do lekcji. W czasie nauki, tj. od 1 września 1969 r. do 30 czerwca 1973 r. S. P. odbywał praktyki w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) - jako uczeń (świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej k.62 a.r., świadectwo pracy k.63-64 a.r.).

Popołudniami – po zakończeniu lekcji w szkole i praktyk w lipcu, tj. zwykle od ok. 15:00, a także w sierpniu i dni wolne odwołujący pomagał rodzicom – A. i M. P. w prowadzeniu gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 4ha. W gospodarstwie znajdowały się zwierzęta: koń, 2 krowy, ok. 10-15 świń i drób. Ubezpieczony zajmował się przygotowaniem paszy dla zwierząt, a także bronowaniem, oraniem, roztrząsaniem obornika, koszeniem pól w żniwa, wykopkami, sianiem – w zależności od pór roku. Z uwagi na fakt, że ojciec ubezpieczonego w latach 60' doznał wylewu, S. P. był odpowiedzialny za najcięższe prace w gospodarstwie, a rodzice i młodszy brat jedynie mu pomagali (zeznania świadków R. K. k.29-30 a.s., M. T. k.30 a.s., zeznania odwołującego k.28-29 a.s.).

W spornych okresach po zakończeniu nauki, odwołujący był zatrudniony: od 2 lipca 1973 r. do 2 stycznia 1979 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) na stanowisku maszynisty, od 22 stycznia 1979 r. do 25 marca 1980 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) jako ślusarz-spawacz, zaś od 9 czerwca 1980 r. do 31 stycznia 1986 r. w Wojewódzkim Zarządzie Dróg i Mostów jako maszynista robót ziemnych. Ponadto, w okresie od 23 kwietnia 1974 r. do 14 kwietnia 1976 r. ubezpieczony odbywał obowiązkową służbę wojskową (świadectwa k.63-68 a.r., pismo ZUS z 2.07.2021 r. k.34 a.s.).

W okresach zatrudnienia, a także w czasie przepustek ze służby wojskowej, odwołujący w dalszym ciągu wykonywał prace w gospodarstwie domowym rodziców. S. P. nie wyjeżdżał na urlopy wypoczynkowe, lecz w ich trakcie wykonywał prace na roli (zeznania świadków R. K. k.29-30 a.s., M. T. k.30 a.s., zeznania odwołującego k.28-29 a.s.).

S. P. 14 kwietnia 2021 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę, do której uzyskał prawo na mocy decyzji z 26 maja 2021 r., znak: (...) od 1 kwietnia 2021 r. Kwota emerytury została wyliczona m.in. w oparciu o jego staż ubezpieczeniowy wynikający z pobierania nauki w Zasadniczej Szkole Budowlanej, z odbywania służby wojskowej oraz z zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) i Wojewódzkim Zarządzie Dróg i Mostów (decyzja z 26 maja 2021 r. – nienumerowane akta ZUS).

Równolegle – 2 marca 2021 r. odwołujący złożył wniosek do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w W. o przyznanie emerytury z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym (wniosek k.43 a.r.). Decyzją z 14 maja 2021 r. znak: (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił S. P. prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na nieudowodnienie 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników. Zdaniem organu rentowego, ubezpieczony udowodnił 20 lat, 5 miesięcy i 3 dni pracy w gospodarstwie rolnym i nie zaliczył do tego stażu okresów od 23 grudnia 1970 r. do 30 czerwca 1973 r., od 2 lipca 1973 r. do 2 stycznia 1979 r., od 22 stycznia 1979 r. do 25 marca 1980 r., od 9 czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1982 r., gdyż odwołujący w tym czasie pracował zawodowo, a nie znajduje do niego zastosowania art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, mówiący o zaliczaniu do okresu podlegania ubezpieczeniom okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi, ponieważ urodził się po 31 grudnia 1948 r. (decyzja k.79 a.r.).

Na staż ubezpieczeniowy w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 3 dni KRUS zaliczył następujące okresy: dzień 1 lipca 1973 r., od 3 do 21 stycznia 1979 r., od 26 marca do 8 czerwca 1980 r., od 1 października 1999 r. do 31 marca 2000 r., od 1

stycznia do 31 marca 2001 r., od 1 października 2001 r. do 9 listopada 2017 r., od 15 stycznia 2018 r. do 5 maja 2021 r. (wykaz okresów ubezpieczeniowych k.77 a.r.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych, a także w oparciu o zeznania świadków R. K. i M. T. oraz odwołującego złożone w toku postępowania wyjaśniającego. Sąd uznał, że ww. dokumenty nie były kwestionowane przez strony procesu i stanowiły wiarygodne dowody, na podstawie których ustalono kwestie dotyczące życia osobistego oraz zawodowego ubezpieczonego. Dodatkowo sąd przyjął za wiarygodne zeznania świadków i odwołującego, ponieważ wzajemnie korelowały ze sobą, jak również były zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym. Twierdzenia świadków nie były jednak znaczące w kontekście rozpatrzenia zasadności odwołania, ponieważ ustalenie czy odwołujący faktycznie wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców nie wpłynęło ostatecznie na zmianę zaskarżonej decyzji.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 15zszs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r.

o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842) jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie. W niniejszym postępowaniu, wobec przeprowadzenia postępowania dowodowego i rozprawy, należało wydać wyrok na posiedzeniu niejawnym, czemu strony się nie sprzeciwiały.

Odwołanie S. P. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 14 maja 2021 r., znak: (...) było niezasadnione.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję uznał, że odwołujący nie legitymuje się co najmniej 25-letnim stażem pracy. W tym zakresie ubezpieczony wnosił

o uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, których nie uznał KRUS, tj. od 23 grudnia 1970 r. do 30 czerwca 1973 r., od 2 lipca 1973 r. do 2 stycznia 1979 r., od 22 stycznia 1979 r. do 25 marca 1980 r. i od 9 czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1982 r.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2021 r., poz. 266) zwanej dalej „ustawą”, emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny przewidziany dla mężczyzny 60 lat oraz podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16-tego roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

W myśl art. 20 ust. 2 i 3 ustawy okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 i 2 pkt 4 ustawy, do liczby lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu dolicza się liczbę lat: prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym – bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu – po ukończeniu 16-tego roku życia, przypadających przed 1 lipca 1977 r, jednak nie

wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej.

Definicja domownika została wprowadzona przez ustawodawcę w dniu 1 stycznia 1983 r., kiedy zaczęła obowiązywać ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989 r., Nr 24, poz. 133). Jako domowników rozumie się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

Mając na względzie obowiązujące przepisy prawa, sąd zważył, że w niniejszej sprawie odwołujący ubiegał się o uzyskanie prawa do przyznania emerytury z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zaś zaliczenie spornego okresu wpłynęło na wysokość emerytury przyznanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji z 26 maja 2021 r. W ocenie sądu, ubezpieczony za pomocą osobowego materiału dowodowego w postaci zarówno własnych zeznań, jak i zeznań świadków udowodnił, że w spornych okresach pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Niemniej jednak, sąd uznał, że ustalona okoliczność nie wpływa na powiększenie jego stażu ubezpieczeniowego do wymaganego ustawą wymiaru co najmniej 25 lat. Na podstawie dostępnej dokumentacji sąd ustalił, że w spornym czasie odwołujący był uczniem Zasadniczej Szkoły Budowlanej, a następnie pracownikiem w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) i Wojewódzkim Zarządzie Dróg i Mostów. Te okresy zostały uwzględnione przy wyliczaniu wysokości emerytury przyznawanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Sąd zważył, że obowiązujące przepisy prawa nie przewidują możliwości podwójnego zaliczenia tego samego okresu do stażu ubezpieczeniowego. W świetle powołanego już art. 20 ust. 3 ustawy, w przypadku osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., nie można zaliczyć żadnego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, o jakim mowa w art. 19 ust. 2 pkt 2 omawianej ustawy. Wynika to z reformy systemu powszechnego, wprowadzonej od 1 stycznia 1999 r. i zmiany sytuacji tej grupy ubezpieczonych, do których należy ubezpieczony - urodzony (...) Wskazane wyżej okresy, w jakich pozostawał w zatrudnieniu, mogą być bowiem uwzględniane tylko przy ustalaniu jego prawa do emerytury wynikającej z przepisów powszechnych, tj. ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnej od długości okresu ubezpieczenia. Stosownie do art. 33 ust. 2a ustawy, rolnik lub jego małżonek nabywający prawo do emerytury powszechnej po osiągnięciu wieku emerytalnego nie może łączyć tego prawa z prawem do emerytury rolniczej. Sąd Najwyższy w wyroku z 8 maja 2007 r. sygn. akt II UK 164/2006 (LexPolonica nr 1383255, OSNP 2008/11-12 poz. 172) wskazał, że dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 10 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W uzasadnieniu wyroku z 16 lutego 2017 r. sygn. akt II UK 737/15 (OSNP 2018/4/51) wskazano, że w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej nie wyłącza możliwości uwzględnienia w stażu składkowym okresów pracy rolniczej, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 listopada 2009 r., I UK 168/2009, LexPolonica nr 237720; z 5 czerwca 2013 r., III UK 78/12, LEX nr 1555708). Podkreśla się też, że zgodnie z gramatyczną (logiczno-językową) wykładnią, art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej nie pozwala na uwzględnienie jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, a więc okresów kształtujących prawo, a nie tych, które mają wpływ na wysokość już ustalonego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 r., II UK 164/06, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 172).

W związku z tym sąd uznał, że odwołujący nie legitymuje się co najmniej 25-letnim okresem ubezpieczenia rolniczego i nie spełnia przesłanek ustawowych do przyznania mu prawa do emerytury rolniczej. Mając powyższe na uwadze, sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł, w sentencji wyroku.